

[nyheter om eu]

Island införde valutaregleringar

Islands ekonomi kollapsade 2008. Tre år senare ökar sysselsättningen, utrikeshandeln visar på ett överskott och Island lånar på de internationella kapitalmarknaderna till lägre räntor än eurozonens krisländer.

Island hamnade i en katastrofal finanskris av samma skäl som flera EU-länder, framför allt Irland. En handfull spekulanter, de så kallade finansvikingarna, tog kontrollen över de stora bankerna och med bankerna som språngbräde kastade de sig ut i hejdlösa spekulationer på EU:s avreglerade inre marknad.

När spekulationsbubblan sprack stod bankerna med skulder på omkring tio gånger den isländska bruttonationalprodukten. Det var värre än i något annat europeiskt land. En efter en gick de isländska bankerna omkull, arbetslösheten steg, människor gick i personlig konkurs, den isländska kronan föll som en sten och många islänningar flydde utomlands. Island stod på randen till konkurs. Regeringen blev tvungen att låna tio miljarder dollar av Internationella valutafonden för att rädda landet.

Mindre än tre år senare fastslår både OECF och IMF att Island har klarat det som inget annat europeiskt krisland har klarat; Island har kontroll över sin egen ekonomi. Den isländska ekonomin växer med 2-3 procent 2011 och 2012. Underskottet i statsbudgeten minskat från omkring 10 procent av BNP 2009 till tre procent i år. Arbetslösheten är på

6,5 procent, bara hälften av nivån i Grekland, Irland och Portugal. Inflationen som var över 18 procent i januari 2009 var nere på 2,8 procent i april 2011.

Två grundläggande politiska åtgärder skiljde Island från Irland och de andra krisande EU-länderna. För det första införde de full kontroll av kapitalrörelserna in och ut från Island. För det andra har Island en egen valuta som sjönk med 50 procent. Den försvagade isländska kronan gjorde inhemska varor och tjänster billigare i förhållande till utländska. Exporten från Island och turismen till Island har ökat, medan importen är mindre än tidigare. Detta har gett ett stadigt ökande handelsöverskott som ger hårdvaluta till statskassan.

Enligt Islands finansminister Steingrímur J. Sigfússon var det möjligheten att devalvera den egna valutan som var avgörande för att få Islands ekonomi på fötter.

– Devalveringen av den isländska kronan har helt uppenbart stärkt ekonomin. Inte minst för exportindustrin och för konkurrensutsatt industri har den haft stor betydelse, säger Steingrímur J. Sigfússon, som också är ordförande för Islands motsvarighet till Vänsterpartiet.

Han är säker på att situationen hade varit värre utan denna möjlighet. – Men det hade också sitt pris i form av ökade kostnader för dem som hade utländska lån. Men för industrin i allmänhet, särskilt export- och den konkurrensutsatta industrin har det betytt mycket.

Gösta Torstensson

Förbered er på upplösning av EMU

Storbritannien största banker uppmanas av finansinspektionen att förbereda sig för en upplösning av EMU. Hector Sants är den brittiska finansinspektionen FSA:s chef. Enligt Sky News har han bett stora finansiella institut i Storbritannien att förbereda sig på att en upplösning av EMU. Varningen från FSA gavs då Hector Sants träffade de högsta hönsen på Barclays, HSBC, Lloyds, RBS, Santander och Standard Chartered bakom lyckta dörrar.

De brittiska bankernas exponering mot eurozonen varierar dock kraftigt. Barclays är exponerade på miljardnivå medan Standard Chartered har liten direkt exponering mot kriszonen.

Gösta Torstensson

EU på norsk bottennivå

Åtta av tio norrmän säger nej till medlemskap i EU, visar en undersökning av institutet Sentio. Drygt en av tio vill att landet ansluter sig till unionen. Stödet för EU har inte varit lägre i Norge enligt Sentio. Motståndet är starkt i alla åldersgrupper både på landsbygden och i städer. Orsaken är krisen i Europa, kommenterar näringslivets huvudorganisation NHO.

LO och TCO oroas av euroåtgärder

Valutafonden, IMF, får inte kränka de fackliga rättigheter som stadgas i EU-fördraget och ILO. Det kräver LO och TCO, i ett brev till statsminister Fredrik Reinfeldt.

Bakgrunden är de krav som ställts av IMF på att Grekland ska upphäva de nationella branschavtalen om löneökningar.

– Vi är mycket oroad över angreppen på förenings- och förhandlingsrätten i Grekland, Italien och Spanien, skriver LO:s och TCO:s ordföranden Wanja Lundby-Wedin och Eva Nordmark.

Storstrejck i Portugal

Tåg, bussar och tunnelbana stod stilla den 24 november när en miljon offentliganställda i Portugal genomförde en generalstrejk i protest mot regeringens åtstramningspaket. Skolor, universitet, post och sophämtning drabbades också.

Portugals två största fackförbund CGTP och UGT, som representerar mer än en miljon arbetare, arrangerade protesttåg på 34 platser i landet. Pressad av EU, ECB och IMF har högerregeringen i Portugal föreslagit ännu fler åtstramningsåtgärder, privatiseringar och försämringar av arbets- och lönevillkor.

Naturskyddsföreningen vill rädda jordbruket i EU

Svenska Naturskyddsföreningen [SNF] är djupt oroad över utvecklingen av jordbrukspolitiken i EU. Organisationen har skickat ett öppet brev till EU-kommissionär Cecilia Malmström. EU:s överstatliga jordbrukspolitik kallas CAP. SNF har tagit del av information som läckt ut hittills, och menar att den tyder på äldre, ännu sämre jordbrukspolitik.

– Det är uppseendeväckande att jordbrukspolitiken i EU nu tyck lägga i backen och återigen lyssnar till de konservativa bönderna som kortsiktigt vill maximera produktionsvolymen, säger Svante Axelsson, generalsekreterare i SNF.

I ett öppet brev skriver SNF bland annat att inkomststöden måste bort. Istället bör de 400 miljarderna satsas på extra stöd till ekologiskt jordbruk, jordbruk inom Natura 2000-områden och att fortsätta stärka miljö- och landsbygdsprogrammet genom att lyfta över pengar från inkomststöden till landsbygdsutveckling.

Färre får stanna i Danmark

Allt färre människor får permanent uppehållstillstånd i Danmark. På ett år har antalet tillstånd sjunkit drastiskt, till 525 fram till september i år mot 1.796 samma period förra året. Det är en minskning på mer än 70 procent. Avslagen ökade under samma tid från 1.486 till 2.449.

Förändringen sammanfaller med införandet av pointsystemet, det vill säga kravet på att sökande bland annat ska ha dansk-kunskaper, arbete och delta aktivt i föreningslivet för att få stanna.

Klyftorna större än på 30 år

Inkomstklyftorna inom OECD-länderna är de största på 30 år, enligt en rapport från den ekonomiska samarbetsorganisationen. Sett till OECD:s samtliga 34 medlemsstater tjänar de rikaste 10 procenten i länderna i genomsnitt nio gånger mer än de fattigaste 10 procenten.

Sverige, Danmark och Tyskland tillhör de i detta sammanhang mest jämlika länderna, men även här har klyftorna ökat. 1985 tjänade Sveriges rikaste fem gånger mer än de fattigaste. I dag tjänar de rikaste omkring sex gånger mer.

Gränsavtal mellan Serbien och Kosovo

Serbien och Kosovo har slutit ett avtal om att gemensamt bemanna omtvistade gränsövergångar. Samarbetet ska övervakas av EU-myndigheten Eulex. Avtalet blev klart efter tre dagars samtal där Serbien pressades av EU och Nato

att agera för att hejda våldet i gränsområdet.

Oroligheterna har blossat upp i norra Kosovo där serber som motsätter sig Kosovos självständighet vägrat erkänna kosovoalbanska gränsvakter och upprättat egna vägspärrar.

Euron står inför en kollaps

EU:s valutaunion håller inte längre. Det spår Royal Bank of Scotlands chefsökonom Pär Magnusson. Ska man tro honom är det dags att börja fundera på vilka länder som är på gång att lämna valutaklubben frivilligt. Den hetaste kandidaten är Finland.

– Eurosamarbetet kommer inte att hålla som vi känner det i dag. Antingen går man snabbt mot gemensam finanspolitik och därmed gemensam statsbildning eller så är det bara en fråga om när och hur EMU bryts upp, säger Pär Magnusson till SvD Näringsliv.

EU vill agera mot uppgjorda matcher

En majoritet av EU-länderna vill se EU göra mer mot uppgjorda fotbollsmatcher. Det är framför allt EU:s ordförandeland Polen som driver på för att EU ska agera. En del av ivern tros ha att göra med att Polen vill ha något att visa upp inför nästa års EM i Polen och Ukraina.

Men även andra länder, till exempel Finland där lag kastats ur ligan efter läggmatcher, vill att EU ska ingripa. Sveriges idrottsminister Lena Adelsohn-Liljeroth [m] ifrågasätter om det ens är ett problem.

EU:s långbänk retar Turkiet

Dröjsmålen i förhandlingarna om Turkiets medlemskap i EU börjar bli "förolämpande", anser landets president Abdulla Gül vid ett besök i Storbritannien. Han varnade för att stödet på hemmaplan för ett medlemskap kan försvinna. Fortfarande vill de flesta gå med, men det kan ändras, sade han.

– Om majoriteten av folket säger att de fått nog av samtal, kan en demokratiskt vald regering inte gå emot deras vilja, sade Gül.

Förhandlingarna om medlemskap startade 2005.